

1 Co w praktyce oznaczają pojęcia „świadczenia alimentacyjne” oraz „obowiązek alimentacyjny”? Na kim spoczywa obowiązek wypłaty świadczenia alimentacyjnego na rzecz innej osoby?

„Obowiązek alimentacyjny” można zdefiniować jako obowiązek – obciążający z mocy prawa daną osobę – który wynika z określonej więzi rodzinnej, obejmujący zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb życiowych drugiej osoby znajdującej się w potrzebie. „Świadczenia alimentacyjne” obejmują nie tylko wyżywienie, ale również wszystko, co jest niezbędne do życia: pokarm, odzież, mieszkanie, opiekę zdrowotną itp.

Obowiązek alimentacyjny wynika z więzi pokrewieństwa lub powinowactwa bądź też z obowiązku powstałego na skutek rozwiązania tej więzi. Obowiązek ten istnieje między określonymi krewnymi i powinowatymi, małżonkami i osobami, które zawarły zarejestrowany związek partnerski. Opiera się on na pewnego rodzaju obowiązku solidarności, który w niektórych przypadkach może być silniejszy niż w innych.

Obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dzieci

W tym przypadku istnieją dwa rodzaje obowiązku alimentacyjnego:

obowiązek alimentacyjny rozumiany szerzej; ze względu na ten obowiązek ojciec i matka są zobowiązani zapewnić, według swoich możliwości, mieszkanie, utrzymanie, opiekę zdrowotną, nadzór, wychowanie i kształcenie dziecka oraz warunki sprzyjające rozwijaniu jego zdolności. Jeżeli dziecko nie zakończyło kształcenia, obowiązek ten trwa również po osiągnięciu przez nie pełnoletności. Obowiązek istnieje niezależnie od zasobów rodziców i niezależnie od potrzeb dziecka. Zakres tego obowiązku jest szerszy z tego względu, że wychodzi poza utrzymanie dziecka, a obejmuje także jego wychowanie i kształcenie (art. 203 kodeksu cywilnego);

obowiązek alimentacyjny oparty na stosunku pokrewieństwa (*filiation*), związany z zaspokojeniem potrzeb życiowych dziecka, niezależnie od jego wieku i od zasobów rodziców (art. 205, 207, 208 i 353-14 kodeksu cywilnego).

Obowiązek alimentacyjny dzieci wobec rodziców

jest to obowiązek wzajemny (art. 205, 207 i 353-14 kodeksu cywilnego). Dzieci mają zatem obowiązek zapewnienia środków utrzymania swoim rodzicom, którzy znajdują się w potrzebie.

Obowiązek alimentacyjny małżonków

Obowiązek alimentacyjny między małżonkami wynika z obowiązku wzajemnej pomocy oraz obowiązku przyczyniania się do zaspokajania potrzeb rodziny przewidzianych w kodeksie cywilnym (art. 213 i 221 kodeksu cywilnego). Wyżej wymienione obowiązki wraz z powiązaniem obowiązkiem wspólnego zamieszkiwania małżonków ciążyą na obu stronach. Jeżeli strony nie wypełniają swoich obowiązków, istnieje możliwość dochodzenia odpowiednich świadczeń zastępczych (*exécution en équivalent*) w drodze wytoczenia powództwa o przyczynianie się do zaspokajania życiowych potrzeb rodziny bądź wniesienia wniosku o potrącanie z pensji jednego małżonka kwoty świadczenia alimentacyjnego i wypłacanie jej na rzecz drugiego małżonka (*délégation de sommes*); art. 213, 221 i 223 kodeksu cywilnego – zob. pytanie nr 10.

Obowiązek alimentacyjny rozwiedzionego małżonka względem byłego małżonka

Obowiązki te różnią się w zależności od rodzaju rozwodu: rozwód ze względu na trwałe rozkład pożycia małżeńskiego (*divorce pour désunion irrémédiable*) lub za porozumieniem stron (*divorce par consentement mutuel*):

Rozwód ze względu na trwałe rozkład pożycia małżeńskiego: jeżeli małżonkowie nie zawarli porozumienia dotyczącego przyznania ewentualnego świadczenia alimentacyjnego (art. 301 § 1 kodeksu cywilnego), sąd może w wyroku rozwodowym bądź w innym ostatecznym rozstrzygnięciu, zasądzić – na wniosek małżonka będącego w potrzebie – świadczenie alimentacyjne płatne przez drugiego małżonka (art. 301 § 2 zdanie pierwsze kodeksu cywilnego). Sąd może odmówić uznania pozwu o przyznanie świadczenia alimentacyjnego po orzeczeniu rozwodu, jeżeli pozwany dowiedzie, że powoda obciąża „ciężka wina, która uniemożliwia kontynuowanie wspólnego pożycia małżeńskiego” (art. 301 § 2 zdanie drugie kodeksu cywilnego). Wysokość świadczenia nie może nigdy przekroczyć jednej trzeciej dochodu małżonka będącego dłużnikiem (art. 301 § 3 zdanie trzecie kodeksu cywilnego).

Rozwód za porozumieniem stron: małżonkowie w toku postępowania lub po orzeczeniu rozwodu nie są zobowiązani do uzgodnienia kwestii dotyczących płatności świadczenia na rzecz jednego z małżonków. Jeżeli dojdą do porozumienia, mogą dowolnie określić wysokość i sposób płatności oraz sposób wykonania świadczenia, tak samo jak zasady indeksacji i potencjalne przyczyny zmiany jej wysokości (art. 1288 zdanie pierwsze pkt 4 kodeksu postępowania sądowego). O ile wyraźnie nie uzgodniono inaczej, po orzeczeniu rozwodu sędzia może – na wniosek jednej ze stron – podwyższyć, obniżyć lub znieść świadczenie wzajemne (art. 1288 zdanie trzecie kodeksu postępowania sądowego), w przypadku gdy co najmniej jego wysokość nie jest dostosowana do nowych okoliczności powstałych niezależnie od woli stron. W przypadku braku postanowień dotyczących indeksacji świadczenia alimentacyjne nie mogą być indeksowane.

W jakich innych przypadkach istnieje obowiązek alimentacyjny?

Obowiązek alimentacyjny istnieje między krewnymi w linii prostej, zarówno wstępnymi, jak i zstępnymi (rodzice/dzieci, dzieci/rodzice, ale również wnuki/dziadkowie, przy czym obowiązek ten ma charakter wzajemny – art. 205 i 207 kodeksu cywilnego).

Istnieją dwie przesłanki powstania obowiązku alimentacyjnego między powinowatymi:

na małżonku pozostającym przy życiu ciąży, w określonych granicach, obowiązek wobec dzieci zmarłego małżonka, których nie jest ojcem lub matką (art. 203 § 3 kodeksu cywilnego),

zięć i synowa mają obowiązek alimentacyjny wobec swoich teściów i teściowych, przy czym obowiązek ten ma charakter wzajemny. Obowiązek ten ustaje, jeżeli teść bądź teściowa zawierają ponownie związek małżeński lub jeżeli małżonka (z powodu którego powstaje powinowactwo) i dzieci z tego związku zmarli (art. 206 i 207 kodeksu cywilnego).

W określonych okolicznościach spadkobierca zmarłego małżonka ma obowiązek alimentacyjny wobec małżonka pozostającego przy życiu lub wstępnym zmarłego (art. 205bis kodeksu cywilnego).

Dziecko, dla którego nie ustalono ojcostwa, może dochodzić od mężczyzny, który obcował z jego matką w określonym prawnie okresie koncepcyjnym, świadczenia na swoje utrzymanie, wychowanie i kształcenie (art. 336 kodeksu cywilnego).

Jeżeli porozumienie między osobami, które zawarły zarejestrowany związek partnerski, jest poważnie zagrożone, jedna strona może wystąpić do sędziego o zasądzenie świadczenia alimentacyjnego w ramach środków tymczasowych, które sąd może zarządzić. Ma to również zastosowanie do sytuacji, w której dochodzi do rozwiązania zarejestrowanego związku partnerskiego, przy orzekaniu o środkach tymczasowych (art. 1479 kodeksu cywilnego).

2 Do jakiego wieku dziecko ma prawo do otrzymywania świadczeń alimentacyjnych? Czy przepisy dotyczące świadczeń alimentacyjnych różnią się w odniesieniu do osób nieletnich i dorosłych?

Co do zasady obowiązek świadczenia alimentacyjnego zostaje zniesiony z chwilą osiągnięcia pełnoletności przez dziecko lub z chwilą jego wyzwolenia spod władzy rodzicielskiej przed ukończeniem 18. roku życia (*émancipation*). Jednakże obowiązek ten może zostać utrzymany, jeżeli dziecko nie zakończyło kształcenia (art. 203 i 336 kodeksu cywilnego).

3 Czy aby otrzymać świadczenia alimentacyjne, konieczne jest złożenie wniosku do właściwego organu lub sądu? Jakie są główne etapy takiej procedury?

Dłużnik może dobrowolnie przyczynić się do zaspokojenia potrzeb wierzyciela. W innym przypadku, jeżeli doszło do sporu lub jeżeli nie osiągnięto porozumienia co do świadczenia alimentacyjnego lub zaprzestano jego wypłacania, istnieje konieczność wszczęcia sporu sądowego.

W przypadku rozwodu ze względu na trwały rozkład pożycia małżeńskiego po orzeczeniu rozwodu można wnieść do sądu dodatkowy wniosek o zasądzenie świadczenia alimentacyjnego; ponadto można zawrzeć to żądanie w piśmie wszczynającym postępowanie (*acte introductif d'instance*) bądź w pismach procesowych (*conclusions*), które strony przekazują sobie w toku postępowania; zob art. 1254 § 1 zdanie piąte i § 5 kodeksu postępowania sądowego. Poza postępowaniem rozwodowym, do sędziego pokoju należy rozpatrywanie wszystkich spraw dotyczących świadczeń alimentacyjnych (art. 591 pkt 7 kodeksu postępowania sądowego), z wyjątkiem spraw, w których dziecko dochodzi świadczenia alimentacyjnego od ojca biologicznego (*action en réclamation d'une pension alimentaire non déclarative de filiation*). Zobacz pytanie 5.

Od 1 września 2014 r., z wyjątkiem spraw dotyczących obowiązku alimentacyjnego powiązanego z rentą i dodatkami (*revenu d'intégration sociale*), sąd rodzinny jest właściwy do rozpatrywania wszystkich pozwów dotyczących obowiązku alimentacyjnego (art. 572bis pkt 7 kodeksu postępowania sądowego), w tym spraw, w których dziecko dochodzi świadczenia alimentacyjnego od ojca biologicznego.

4 Czy można złożyć wniosek w imieniu krewnego (jeżeli tak, to w jakim stopniu pokrewieństwa?) lub osoby małoletniej?

Powództwo o świadczenie alimentacyjne wobec wierzyciela alimentacyjnego ma charakter osobisty (zob. w szczególności art. 337 kodeksu cywilnego). Pozew należy wnieść do sądu osobiście lub przez pełnomocnika (zob. w szczególności art. 1253ter, 1254 i 1320 kodeksu postępowania sądowego).

Jeżeli dana osoba nie ma zdolności do czynności prawnych, w jej imieniu działa jej przedstawiciel ustawowy (matka, ojciec, opiekun, kurator procesowy).

5 Jeżeli planuję wnieść sprawę do sądu, w jaki sposób mogę uzyskać informację, który sąd jest właściwy?

Sędzia pokoju ma właściwość ogólną do rozstrzygania spraw dotyczących świadczeń alimentacyjnych (art. 591 pkt 7 kodeksu postępowania sądowego), przy czym istnieją pewne wyjątki. W tym przypadku postępowanie należy wszcząć w sądzie właściwym dla miejsca zamieszkania powoda, z wyjątkiem powództw o zmniejszenie lub zniesienie świadczeń alimentacyjnych (art. 626 kodeksu postępowania sądowego).

Postępowanie wszczęte przez dziecko wobec osoby, która obcowiała z jego matką w określonym prawnie okresie koncepcyjnym (art. 336 kodeksu cywilnego), należy do właściwości prezesa sądu rodzinnego (art. 338 kodeksu cywilnego).

Postępowania sporne dotyczące władzy rodzicielskiej, z wyjątkiem spraw, w których orzeka się o środkach pilnych i tymczasowych, należą do właściwości sądu ds. małoletnich (art. 387bis kodeksu cywilnego) właściwego dla miejsca zamieszkania rodziców, opiekunów bądź osób, które sprawują opiekę nad dzieckiem (art. 44 ustawy z dnia 8 kwietnia 1965 r. o ochronie małoletnich, młodocianych, którzy popełnili przestępstwo oraz o naprawieniu szkody spowodowanej tym czynem).

W przypadku sporu między małżonkami, który wystąpił przed postępowaniem rozwodowym, pozwy należy wnieść do sędziego pokoju (art. 594 pkt 19 kodeksu postępowania sądowego) właściwego dla miejsca, w którym para po raz ostatni prowadziła wspólne gospodarstwo domowe (art. 628 pkt 2 kodeksu postępowania sądowego).

Prezes sądu rodzinnego jest właściwy do prowadzenia postępowania w sprawie o rozwód ze względu na trwały rozkład pożycia małżeńskiego (art. 1280 kodeksu postępowania sądowego) aż do momentu rozwiązania związku małżeńskiego. Sąd, który rozstrzyga sprawę co do istoty sprawy, jest natomiast obowiązany zatwierdzić porozumienie zawarte przez strony co do świadczeń alimentacyjnych (art. 1256 zdanie pierwsze kodeksu postępowania sądowego). Po ogłoszeniu wyroku rozwodowego sądem właściwym jest sąd pokoju i sąd rodzinny. Prezes sądu rodzinnego jest jednak nadal właściwy w postępowaniu zabezpieczającym (art. 584 kodeksu postępowania sądowego).

Od 1 września 2014 r., z wyjątkiem spraw dotyczących obowiązku alimentacyjnego, które są powiązane z przyznaniem renty i dodatków (*revenu d'intégration sociale*), sąd rodzinny jest właściwy do rozpatrywania wszystkich pozwów dotyczących obowiązku alimentacyjnego (art. 572bis pkt 7 kodeksu postępowania cywilnego).

Od 1 września 2014 r. pozwy wnoszone przeciwko stronom, które są (lub były) małżonkami bądź są (lub były) w zarejestrowanym związku partnerskim, oraz pozwy o ustalenie obowiązku alimentacyjnego dotyczącego wspólnych dzieci lub dzieci, których stosunek pokrewieństwa ustalono jedynie wobec jednej osoby, należy wnieść, co do zasady, do sądu, w którym wcześniej wytoczono powództwo (zob. art. 629bis § 1 kodeksu postępowania sądowego).

W przypadku powództw dotyczących obowiązku alimentacyjnego wobec małoletniego, który ma zdolność do czynności prawnych, jest to sąd właściwy dla miejsca zamieszkania małoletniego (lub, jeżeli takiego miejsca nie ma, dla miejsca jego zwykłego pobytu); jeżeli strony mają kilku dzieci, sąd, w którym wytoczono pierwsze powództwo, jest właściwy dla wszystkich powództw (art. 629bis § 2 kodeksu postępowania sądowego). Jeżeli obowiązki alimentacyjne dotyczą innych wierzycieli, postępowanie toczy się przed sądem miejsca zamieszkania pozwanego bądź miejsca, w którym para po raz ostatni prowadziła wspólne gospodarstwo domowe lub wspólnie zamieszkiwała (art. 629bis § 4 kodeksu postępowania sądowego).

6 Czy aby wnieść sprawę do sądu jako wnioskodawca, muszę być reprezentowany przez pełnomocnika (np. prawnika, organ administracyjny na szczeblu centralnym lub lokalnym)? Jeżeli nie, jakie procedury mają zastosowanie?

Zob. pytanie 4. W zależności od rodzaju postępowania żądania powoda są zawarte w wezwaniu doręczonym przez urzędnika sądowego (*citation d'huissier*) lub w pozwie (*requête*). Nie istnieje przymus adwokacki.

7 Czy muszę wnieść opłatę sądową, aby wnieść sprawę do sądu? Jeżeli tak, to jaka jest przybliżona wysokość tych opłat? Czy w przypadku nieposiadania wystarczających środków finansowych mogę ubiegać się o pomoc prawną w celu pokrycia kosztów postępowania?

Postępowanie sądowe nie jest bezpłatne. Nie można określić sumy wszystkich kosztów, ponieważ ich wysokość zależy od rodzaju wszczętego postępowania, opłat sądowych i kosztów z tytułu udziału pełnomocnika, gdy w postępowaniu uczestniczy adwokat. Jeżeli chodzi o uregulowanie opłat sądowych z tytułu pomocy prawnej, zastosowanie mają przepisy prawa powszechnego (zob. pomoc prawna – Belgia).

8 Jaką formę świadczeń alimentacyjnych może przyznać sąd? W jaki sposób obliczana jest wysokość świadczeń alimentacyjnych? Czy decyzja sądu może zostać skorygowana w celu uwzględnienia zmian kosztów utrzymania lub sytuacji rodzinnej? Jeżeli tak, w jaki sposób (np. za pomocą systemu automatycznej indeksacji)?

Forma pomocy:

Pomoc przyjmuje postać świadczenia alimentacyjnego. W pewnych przypadkach świadczenie to może zostać skapitalizowane (art. 301 § 8 kodeksu cywilnego). Wyjątkowo można spełnić świadczenie w naturze (art. 210 kodeksu cywilnego).

Ocena pomocy i indeksacja

Nie korzysta się ze wskaźników. Świadczenia alimentacyjne są przyznawane proporcjonalnie do potrzeb osób uprawnionych oraz możliwości osób zobowiązanych (art. 208 i 209 kodeksu cywilnego).

Obowiązek alimentacyjny ojca i matki (art. 203 kodeksu cywilnego) jest określany proporcjonalnie do ich możliwości, przy czym obejmuje on mieszkanie, utrzymanie, opiekę zdrowotną, nadzór, wychowanie, kształcenie oraz zapewnienie warunków sprzyjających rozwijaniu zdolności dziecka (do czasu zakończenia jego kształcenia). Powyższe świadczenie przybiera postać miesięcznego świadczenia ryczałtowego wypłacanego na rzecz rodzica sprawującego pieczę.

Każdy z rodziców może działać w swoim własnym imieniu, gdy występuje z żądaniem, aby druga strona partycypowała w kosztach mieszkania i utrzymania (art. 203bis § 2 kodeksu cywilnego).

Wysokość świadczenia alimentacyjnego należnego od mężczyzny, który obcował z matką dziecka w okresie koncepcyjnym, określa się na podstawie potrzeb dziecka oraz zasobów, możliwości i sytuacji społecznej dłużnika (art. 336, 339 i 203bis kodeksu cywilnego).

Przepisy przewidują *expressis verbis*, że małżonkowie w toku postępowania rozwodowego mogą zawrzeć w każdym czasie porozumienie dotyczące potencjalnego świadczenia alimentacyjnego, wysokości tego świadczenia oraz warunków, zgodnie z którymi należy tę wysokość zweryfikować (art. 301 § 1 kodeksu cywilnego oraz art. 1256 zdanie pierwsze oraz art. 1288 pkt 4 kodeksu postępowania sądowego). Sędzia może jednak odmówić zatwierdzenia porozumienia, jeżeli jego postanowienia są wyraźnie sprzeczne z interesem dzieci (art. 1256 zdanie drugie oraz 1290 zdanie drugie i piąte kodeksu postępowania sądowego).

W przypadku rozstrzygnięcia tej sprawy w postępowaniu sądowym sędzia orzekający w konkretnej sprawie na temat wysokości świadczenia alimentacyjnego musi jednak uwzględnić kryteria obliczania świadczeń oraz odpowiednie pułapy. Świadczenie alimentacyjne musi co do zasady zaspokajać przynajmniej „uzasadnione potrzeby” uprawnionego (art. 301 § 3 zdanie pierwsze kodeksu cywilnego).

Wysokość świadczenia alimentacyjnego nie może nigdy przekraczać jednej trzeciej dochodu małżonka będącego dłużnikiem (art. 301 § 3 zdanie drugie in fine kodeksu cywilnego). Okres wypłacania świadczenia alimentacyjnego nie może przekroczyć okresu trwania małżeństwa. W wyjątkowych okolicznościach sędzia może przedłużyć okres wypłacania świadczenia alimentacyjnego (art. 301 § 4 kodeksu cywilnego).

W przypadku rozwodu z ze względu na trwały rozkład pożycia małżeńskiego i w sprawach dotyczących obowiązku alimentacyjnego rodziców wobec dzieci na potrzeby ich utrzymania indeksacja obowiązuje z mocy prawa. Wskaźnik referencyjny jest w zasadzie wskaźnikiem cen konsumpcyjnych, ale przepisy umożliwiają sędziemu użycie innego systemu dostosowywania wysokości świadczeń do kosztów życia (art. 301 § 6 zdanie pierwsze i art. 203 quater § 1 kodeksu cywilnego), przy czym strony mogą nie zastosować się do tych postanowień w drodze porozumienia (art. 203 quater § 1 kodeksu cywilnego).

Przepisy pozwalają na podwyższenie, obniżenie lub zniesienie świadczenia na wniosek jednej ze stron, z przyczyn ogólnych wymienionych w art. 301 § 7 zdanie pierwsze kodeksu cywilnego i art. 1293 zdanie pierwsze kodeksu postępowania sądowego).

9 W jaki sposób wypłacane są świadczenia alimentacyjne i komu?

Świadczenie będzie wypłacane wierzycielowi alimentacyjnemu bądź jego pełnomocnikowi. Świadczenie przyjmuje postać świadczenia miesięcznego.

W pewnych przypadkach może zostać również skapitalizowane (zob. pytanie 8).

10 Jeżeli dana osoba (dłużnik alimentacyjny) nie płaci dobrowolnie, jakie działania można podjąć, aby zmusić taką osobę do zapłaty?

Wierzyciel, który uzyskał tytuł wykonawczy, może przystąpić do egzekucji wierzytelności. Przy zachowaniu pewnych warunków może on przystąpić do zajęcia ruchomości i nieruchomości należących do dłużnika alimentacyjnego, który nie wykonuje postanowień orzeczenia określającego świadczenie alimentacyjne (art. 1494 kodeksu postępowania sądowego). Istnieje nawet możliwość zajęcia egzekucyjnego (*saisie-arrêt exécutoire*) mienia znajdującego się w rękach osób trzecich, na przykład pracodawcy dłużnika (art. 1539 kodeksu postępowania sądowego). Poza tym, przy zachowaniu pewnych warunków, wierzyciel alimentacyjny, który nie uzyskał jeszcze tytułu wykonawczego, może przystąpić do zajęcia zabezpieczającego (*saisie conservatoire*), tak aby zabezpieczyć swoje przyszłe roszczenia alimentacyjne (art. 1413 kodeksu postępowania sądowego).

Ponadto wprowadzony został mechanizm uproszczonej egzekucji. Istnieje zatem możliwość potrącania z pensji jednego małżonka kwoty świadczenia alimentacyjnego i wypłacania jej na rzecz drugiego małżonka (*délégation de sommes*) bądź zezwolenia na bezpośrednie pobieranie przez wierzyciela alimentacyjnego, w pewnych granicach, dochodów dłużnika alimentacyjnego bądź każdej innej sumy należnej ze strony osób trzecich. Zasada ta ma zastosowanie do obowiązku alimentacyjnego między małżonkami bądź byłymi małżonkami (art. 220 § 3 oraz art. 221, art. 223, art. 301 § 11 kodeksu cywilnego i art. 1280 kodeksu postępowania sądowego), do obowiązku utrzymania, wychowania i kształcenia dzieci – również w sprawach między ojcem a matką przewidzianych art. 203bis kodeksu cywilnego, oraz do prawnych obowiązków alimentacyjnych między wstępnymi i zstępnymi (art. 203ter kodeksu cywilnego).

Kodeks karny zawiera ponadto artykuł dotyczący porzucenia rodziny (*abandon de famille*, art. 391bis kodeksu karnego). Artykuł ten przewiduje możliwość ścigania każdej osoby, którą sąd w orzeczeniu zobowiązał do wypłacania świadczenia alimentacyjnego, w przypadku gdy osoba ta rozmyślnie nie wykonywała postanowień orzeczenia przez okres dłuższy niż dwa miesiące.

11 Proszę opisać w skrócie wszelkie ograniczenia środków egzekucyjnych, w szczególności przepisy dotyczące ochrony dłużnika oraz termin przedawnienia lub termin zawity w ramach obowiązującego w państwie kraju systemu egzekwowania.

Art. 2277 kodeksu cywilnego przewiduje, że zaległe świadczenia alimentacyjne przedawniają się po 5 latach.

Świadczenia alimentacyjne zasądzone przez sąd przedawniają się po dziesięciu latach (art. 2262bis kodeksu cywilnego).

Bieg przedawnienia zawieszają się w stosunkach między małżonkami w czasie trwania małżeństwa (art. 2253), a przerywa go doręczenie wezwania, nakazu zapłaty bądź nakazu zajęcia (art. 2244 oraz art. 2248), jak również przekazanie pism procesowych (*conclusions*) przez wierzyciela i uregulowanie świadczeń przez dłużnika.

Co do zasady, zgodnie z art. 7 i 8 ustawy dotyczącej hipoteki z dnia 16 grudnia 1851 r., dłużnik jest obowiązany wypełnić swoje obowiązki w odniesieniu do wszystkich składników swojego majątku.

Art. 1408 kodeksu postępowania sądowego wyłącza jednak z postępowania prowadzonego przez wierzyciela pewne przedmioty niezbędne do życia codziennego osoby, wobec której toczy się postępowanie, i jej rodziny, a także przedmioty niezbędne do wykonywania zawodu bądź kształcenia lub studiów tej osoby bądź jej dzieci pozostających na jej utrzymaniu, które mieszkają z nią pod jednym dachem.

Art. 1409 § 1 kodeksu postępowania sądowego przewiduje częściową niezbywalność dochodów z pracy i innej działalności oraz ich częściowe wyłączenie spod zajęcia.

Art. 1412 kodeksu postępowania sądowego przewiduje jednak przede wszystkim, że zasady niepodlegania zajęciu są nieskuteczne wobec wierzyciela alimentacyjnego oraz dodatkowo że korzysta on z uprzywilejowania w stosunku do innych wierzycieli dłużnika. Jeżeli jednak wnosi się o potrącanie z pensji jednego małżonka kwoty świadczenia alimentacyjnego i wypłacanie jej na rzecz drugiego małżonka, którego wierzytelności stanowią już przedmiot takiego postępowania na rzecz innej osoby bądź podlegają zajęciu, sędzia może przeanalizować ogólną sytuację dłużnika, potrzeby jego wierzycieli, w szczególności wierzycieli alimentacyjnych, i podzielić równo kwoty wypłacane bądź podlegające zajęciu (art. 1390bis zdanie piąte kodeksu postępowania sądowego).

W przypadku nadmiernego zadłużenia dłużnika kwalifikuje się on do objęcia go procedurą układu z wierzycielami przewidzianą dla osób fizycznych (*règlement collectif de dettes*, art. 1675/2 i nast. kodeksu postępowania sądowego). Na podstawie tych przepisów sędzia może orzec, jeżeli zachodzi taka potrzeba, o odroczeniu spłaty długów, w tym zaległości alimentacyjnych, bez możliwości orzekania o samych długach alimentacyjnych.

Do zajęcia może dojść w celu zabezpieczenia płatności rat, których termin upływa w miarę jak stają się one wymagalne (art. 1494 zdanie drugie kodeksu postępowania sądowego).

12 Czy istnieje organizacja lub organ, które pomagają przy dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych?

Jeżeli wierzyciel alimentacyjny nie otrzyma płatności, mimo skorzystania z powyższych sposobów, może się zwrócić do służby ds. wierzytelności alimentacyjnych (w ramach publicznej służby federalnej ds. finansowych – *Service public fédéral Finances*). Służba ta jest odpowiedzialna za przekazywanie należnych zaliczek z tytułu jednej raty lub ich większej liczby lub ściągania bądź odzyskiwania przyznanych zaliczek oraz należnych kwot i zaległych wierzytelności alimentacyjnych od dłużnika alimentacyjnego.

13 Czy organizacje (rządowe lub prywatne) mogą dokonywać wypłaty zaliczek z tytułu świadczeń alimentacyjnych w całości lub w części w zastępstwie dłużnika?

Służby ds. wierzytelności alimentacyjnych mogą wypłacać świadczenia alimentacyjne, w całości lub w części, w miejsce dłużnika. Służba wymaga od dłużnika jednoczesnej zapłaty świadczeń alimentacyjnych i zaległych wierzytelności. Dłużnik wypłaca dobrowolnie świadczenia alimentacyjne na rzecz służby ds. wierzytelności alimentacyjnych albo ich kwota jest odzyskiwana w drodze egzekucji. W tym ostatnim przypadku nie można oczywiście zagwarantować rezultatu; zależy on w praktyce od sytuacji finansowej dłużnika alimentacyjnego.

14 Jeżeli zamieszkują na terytorium danego państwa członkowskiego, a dłużnik alimentacyjny zamieszkuje w innym państwie:

14.1 Czy mogę uzyskać pomoc organu rządowego lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

Organem centralnym wskazanym na podstawie Konwencji nowojorskiej o dochodzeniu roszczeń alimentacyjnych za granicą sporządzonej 20 czerwca 1956 r., rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych oraz Konwencji haskiej z dnia 23 listopada 2007 r. o międzynarodowym dochodzeniu alimentów na rzecz dzieci i innych członków rodziny jest federalna służba publiczna ds. wymiaru sprawiedliwości:

Service public fédéral Justice

Service de coopération judiciaire internationale en matière civile

Boulevard de Waterloo, 115

1000 Bruxelles/Brussel

14.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z danym organem lub organizacją?

Wierzyciel alimentacyjny bądź jego pełnomocnik może się skontaktować z właściwym wymienionym powyżej organem listownie bądź telefonicznie (+32 (0)2 542 65 11), faksem (+32 (0)2 542 70 06) bądź pocztą elektroniczną (aliments@just.fgov.be lub alimentatie@just.fgov.be).

15 Jeżeli przebywam w innym państwie, a dłużnik przebywa w danym państwie członkowskim:

15.1 Czy mogę złożyć wniosek bezpośrednio do takiego organu lub organizacji prywatnej w danym państwie członkowskim?

Wnioskodawca, który ma miejsce zamieszkania w innym kraju niż Belgia, jest obowiązany skierować wniosek do organu centralnego odpowiedzialnego za stosowanie wymienionych konwencji bądź rozporządzenia w państwie, w którym ma on miejsce zamieszkania. Wnioskodawca nie może zwracać się bezpośrednio do określonego podmiotu bądź organu administracji w Belgii.

15.2 Jeżeli tak, w jaki sposób mogę skontaktować się z tym organem lub organizacją prywatną i jaką pomoc mogę uzyskać?

Odpowiedź negatywna (zobacz powyżej).

16 Czy dane państwo członkowskie związane jest Protokołem haskim z 2007 r.?

Tak.

17 Jeżeli dane państwo członkowskie nie jest związane Protokołem haskim z 2007 r., jakie prawo ma zastosowanie do roszczenia alimentacyjnego zgodnie z przepisami międzynarodowego prawa prywatnego? Jakie są odpowiednie przepisy międzynarodowego prawa prywatnego?

18 Jakie są przepisy dotyczące dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach transgranicznych w UE zgodnie ze strukturą rozdziału V rozporządzenia w sprawie zobowiązań alimentacyjnych?

W przypadku gdy do organu centralnego wpłynął wniosek, jest on przekazywany, po zweryfikowaniu miejsca zamieszkania dłużnika i jego mienia w Belgii, do właściwego miejscowo biura ds. pomocy prawnej (*Bureau d'aide juridique*). W przypadku wniosku dotyczącego obowiązku alimentacyjnego wobec dzieci, wniesionego za pośrednictwem organów centralnych, pomoc prawna zostanie przyznana bez weryfikacji poziomu dochodu uprawnionego. Pomoc prawna obejmuje zarówno honorarium adwokackie, jak i koszty postępowania.

W innych przypadkach od wnioskodawcy, który pragnie skorzystać z pomocy prawnej, wymaga się przekazania odpowiedniego wniosku do organu centralnego, na podstawie dyrektywy 2002/8/WE.

19 Jakie środki przyjęło dane państwo członkowskie w celu zapewnienia wykonywania zadań opisanych w art. 51 rozporządzenia w sprawie świadczeń alimentacyjnych?

Organ centralny pełni przede wszystkim funkcję informacyjną, udziela bowiem informacji co do sposobu stosowania rozporządzenia zarówno w swoim systemie, jak i w systemie wezwanego państwa członkowskiego. Organ centralny dysponuje środkami pozwalającymi na bezpośrednie bądź pośrednie zlokalizowanie dłużnika lub wierzyciela oraz na uzyskanie stosownych informacji dotyczących dochodów i majątku dłużnika bądź wierzyciela.

Na marginesie toczącego się postępowania sądowego, w trakcie wymiany pism procesowych przez strony procesowe, podejmuje się próbę polubownego rozstrzygnięcia sporu, przy czym dotyczy to w szczególności strony wzywanej na posiedzeniach organów sądowych. Jeżeli zachodzi taka potrzeba, organ centralny zapewnia realizację działań następczych w celu uprzywilejowania nieprzerwanego wykonywania orzeczeń dotyczących świadczeń alimentacyjnych. Organ centralny może ułatwiać gromadzenie dowodów z dokumentów bądź innych środków dowodowych oraz doręczanie pism, a także informować na temat obowiązujących krajowych przepisów prawnych, jak również warunków stosowania różnych obowiązujących instrumentów międzynarodowych.

Na podstawie pełnomocnictwa udzielonego pełnomocnikowi wnioskodawcy przez organ centralny przed sądami belgijskimi istnieje możliwość zastosowania koniecznych i tymczasowych środków w celu zapewnienia realizacji wniosku dotyczącego należnych świadczeń alimentacyjnych.

Jeżeli jest to niezbędne, organ centralny może przekazać wnioskodawcy informacje na temat przepisów dotyczących sposobu ustalania ojcostwa w celu zastosowania ich wobec domniemanego ojca.

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

This webpage is part of an EU quality network

Ostatnia aktualizacja: 17/12/2020

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.